

Feria secunda

post Reminiscere

In terra tua est. quod tacito iuvenes moriuntur sic
senes. Iuuenis igitur licet sum mori timeo. et
vitam perdere eternam. Cuius pro nolo filii quod ad se-
culum reddeas et me sequaris. si ego sequar te.
et vitam eternam possideam.

Feria secunda post Reminiscere.

Ego vado et que-
retis me. et in peccato vestro morietur
in Job. viij. Et per psalmis dicit quod in
ter alia vitium ingratiudinis pessimum est
Unde Seneca in li. de beneficiis. Nullum bene-
ficiam dandum est negligentibus. imo beneficium
datum auferendum est. Unde cano. et leges
dicantur de dona. c. xl. q. ij. octaua dis-
cussio et. C. de reuocandis donacionibus. l. vi.
quod ingrati potest priuari gratia sibi concessa. puta
si ex ingratiudine iniungant donatorum iniuriam
violenter manus aut atrocem iniuriam intulerit
vulnerando fustibus cedendo vel graue dam-
num rerum suarum. vel periculum vite inferre presumpserint. vel si conuentionem appositam non im-
pleuerint. Nam accidit casus quod quidam episcopus
abbati sancti Anselmi magna et pinguis benefi-
cia contulit. tali iuramento et fide: ut domino
suo episcopo fideliter seruiret. quod contra faciens con-
questum est domino bono uero pape. de ipsius ab-
batis iniuria mandat papa. ex quo ille ingra-
tus fuit contra episcopum suum a quibus bona beneficia
habuit. quod ab ecclesia sua et beneficiis perpetuo
abicienda. Sic ad propositum quia dominus deus
donator omnium bonorum populo iudaico
quasi populo electo et dilecto multa com-
muni beneficia et gratias. puta electionis in pe-
culiare populum protectionis contra aduersa-
rium. abanionis in deserto et educationis de
egypto ipsi in semper ut ingrati non cessantes
atrociter iniurias ei inferre. beneficiorum ob-
litione. y dolorum adoratione. et tandem filij
sui mortificatione. merito omnibus gratias
sunt priuati. et ad mortem eternam iudicati
quod mortem christus eis predixit et causam
notauit: dicit. Ego vado etc. **¶** Unde dicitur
an iudei qui ut conuenit moriuntur in sua perfidia
debeat sustinere et defendere sancta mater ec-
clesia: et videtur quod non Job. xv. Si quis in me
non manserit: miuetur foras sicut palmes et
arescet. et colligent eum. et in igne mittent
et ardet. Item in leges omnes heretici sunt
de civitatibus expellendi et visio supplicio
tradendi: nec aliquid loco eis relinquendum

est. quia etiam ipsis elementis per eos fit ini-
uria. C. De hereticis. l. arriani. et quod de
hereticis dicitur etiam de iudeis tenendum
est quia ubi par est ratio. par debet esse iudi-
cium. xxij. q. i. apud. et. ff. ad. l. aequa. ad
illud. Contra mater ecclesia non est misericors
etiam. si pietatis et ideo debet potius expec-
tare iudeorum conuersionem quam festinare ad
eorum damnationem. xlv. di. qui sincera. Dico
quod misericors ecclesia que est misericors et pietatis. nul-
lum refugientem despicit. si omnes ad peccatis
gremium clementer suscipit et pueris eorum ex-
peccat. Sed quod iudeos nolentes perfidia redire
ad gremium matris ecclesie sustinet. et non be-
reticos est triplici de causa. Primo in pena dam-
nationis sue. videntur enim iudei in grauissima mi-
seratione. subiectione miserabili seruauit. et mul-
tiplici eterna et misera. in pena et vindictam.
et hoc durabit donec sciant et cognoscant. quod de
us dominabitur Jacob et finem. et. quousque con-
uertantur ad vesperas. et cognouit veni lumis
et christi. Unde ut habetur ex de iudeis 2 filio. igo.
i. Costantim impator propter mortem christi subiecit
et iudeos huic miserabili seruauit. et ecclesia
ad honorem dei multis libertantibus dotauit.
¶ Secundo ne memoria sanctorum patrum spe-
ciali passionis christi extinguatur. ut quasi oculos
inspicit et adhuc eorum malicia videtur et pri-
naciam cogitemus quod ipsi sunt quorum patres sancti
abraam. ysaac et iacob et alij prophete eorum gene-
re christi filii dei incarnati. cuius figurati et
monendi. figuris et auertantibus. pronuntiant
runt: et quorum predecessores christo morte iulit
tenuit ne pactum dei irruerit nam Moyses dixit
iudeis ut habere deus. iij. quod si patentes
malum coram domino deo vestro. ut eum ad iracu-
diam. pueris testes in uoco celum et terram
cito pituros vos de terra quam transiit iorda
ne possessum estis. non inhabitabitis in ea longo.
si debebit vos dominus autem dispedit omnes gentes
et remanebitis pauci in nationibus. ad quod vos
dominus ducet est. et sequitur: non tamen dimit-
tet te. nec delebit te omnino. **¶** Et dicitur
ex quo nolunt conuenire. si in perfidia permanere. an-
sunt cogendi ad fidem. ne moriantur in peccatis
suis. Dominus pro non sunt appellati. quod sunt apostoli. co-
acta seruita deo non placet. Unde. xlv. di. de iu-
deis sic dicitur. De iudeis autem precepit sancta synodus.
nemi deinceps ad credendum vi inferre. Ceterum
deus vult miser. et quem vult idurat. Non ei ulla
vita saluandi sunt. quod nisi in eum sit bonum et uolens

Sicut enim homo. s. adam ppria arbitrij voluntate sp̄iti obediēs p̄t̄ sic vocāte se gr̄a depprie mētis p̄ueritōe q̄sqz credēdo saluatur. nō vi. s. libera arbitrij voluntate 2 facultate. vt p̄uerant suadēdi sūt. 2 nō vlls mō impellēdi. **D**icit em̄ aucto. atib. rōibus 2 blādumētis. scz p̄missiōe 2 mūerib. ad fidē p̄uocari. **S**z qd de p̄. n̄s iudeorū 2 aliorū infidelū. an iuuis p̄tibus sint baptisandi. **R**ndet. s. i. bo. q. simplr nō licet puulos eoz ip̄is iuuis baptisare. s. qn̄ ad annos discretōis p̄ueniūt p̄t̄ fidē suscipere. etiā p̄t̄ iuuis. **D**icit etiā ibidē doctoz. q. p̄uocatio maritābz auctoritatem q̄ iēmp̄ ē i oib. imitāda. s. aut̄ ecclie vsus nūq̄ b̄uit. q. iudeoz filij iuuis p̄t̄ baptisārentur. q̄d aliq̄n p̄ncipes potētissimi q̄bus familiare fuerit factissimū ep̄i. vt siluester p̄t̄. ambro. theodosio. q. nullo mō h̄ p̄uocassent ab eis impetrare. si hoc esset p̄sonū rōnis. **E**t ideo p̄iculosuz vidēt h̄c assētōez de nouo iducere. vt iudeorū puuli iuuis p̄t̄ baptisārent p̄pter duo. **P**rimo p̄pter p̄culū fidei. qz baptisū aū vsuz rōnis. de facili ad p̄suationē p̄t̄ p̄ueret. **S**ecūdo. qz filij an ānos discretōis scdm̄ natālē iustitiā. deberesse sub cura p̄t̄. **U**z. be. i. bo. i. qdaz q̄tōe de quodlibz. **L**uāu ad expositōez s̄rales 2 p̄nuancōez euāgelij e notā. q. sancta m̄ ecclia solū etiā curā habēs de filiis suis p̄ iud̄ s̄c̄rū ipsos eos a mal̄ retrahēdo. 2 p̄t̄ eius vsus p̄uocādo aliq̄n obsecrat. vt p̄uocet. aliq̄n coiuera p̄nitit vt alliciat. aliq̄n penas p̄mit vt amorē icuiat. **E**t iō sicut ben p̄misit m̄era beatitudinis vt alliciat. sic bo die miat mala vt amorē icuiat. 2 s̄m hoc tres sunt partes euāgelij. **I**n prima ponitur dura p̄miatio ibi. **I**n peccato v̄ro 2 c̄. **I**n sc̄da s̄tra xp̄i exarnatio ibi. m̄ta bas v̄o vobis loqui 2 c̄. **I**n tertia determinatio xp̄i passio ibi. **S**i exaltatus fuerō 2 c̄.

Quātum ad primā

partē est notā. q. cū mali 2 obstinati vt p̄mū retrahant a mal̄ op̄ib. p̄miatioe magis q̄ p̄missiōe. pl̄ timore q̄ amore. **I**deo xp̄s cognōcēs p̄cos obstinos i malicijs cū nolēt ius rōnis aientare. nec p̄missiōnes aduenire. ter. et eos p̄miatioe di. **E**go vado. s. v̄o. manē p̄ p̄mōne 2 mortem ad

patres 2 querētis me. s. post mortē i v̄ra de struēdo ad liberaōez. s. p̄pter incredulitatē et obstinatōem in peccato obstinatōis monemī. **M**oraliter est notā. q. p̄ter omnia delectatio maxime boiez trahit: siue ad bonū siue ad malū ita fortiter etiā q̄sqz ligat ad delectabile. q. nec p̄miatioe nec p̄missionē solui possit. sicut patz in silio capto. **E**t ideo plus docet. ij. et bicoz ca. vij. q. a delectatōib. 2 delectabilib. maxime est cauēdū. 2 q. debem. nos ad ea habere sicut senes plebis troyane se babuerunt ad belenā. qui visis malis ciuitati imminere p̄p̄t̄eam. iudicauerūt eā esse abijciendā. **S**icut etiā cōs. de iā. da est delectatio an sit bona vl̄ mala. si bona tenēda est. si mala anq̄ illa. qat 2 ad mortē iducat abijciēda. **C**Unde delectatio siue cōcupiscētia ē ḡnale vitij. a quo oia mala oriūtur. **T**rahit enī. **Q**uōsdam ad p̄sumptōne p̄ excessum. **Q**uōsdam ad deperauōne p̄ defectuz. **Q**uōsdam ad dilectōne p̄ d̄rectum. **D**ico primo. q. delectatio siue p̄cupiscētia quōsdā nabit p̄ excessuz ad p̄sumptōez. 2 ad mortē eterna. **N**ā cūz aliq̄s i suis factis nimū delectat. acq̄t sp̄e imoderatā alicuius boni possibilis. **E**t h̄ potēt fieri dupl̄. **A**u p̄ppriā vitē. qz de ppria vitē tanū cōfidit. q. nimū excedit ppriā facultatez. **S**ic qdā p̄sumūt loq. 2 tabulan d̄ magna sc̄a 2 nouis iuētōib. p̄ferētēs se p̄decessorib. suis. ad h̄c sp̄m p̄sumptōis videatur posse referri illō eccl. xxxij. **A**udi tacens si mul 2 q̄res. et in medio magnatorū loq. nō p̄sumas. **A**liq̄ p̄sumūt de pprijs virib. sic bolofētes p̄ iudeos. q. in p̄fuitus p̄ muliere mortu. ē p̄ que iudub orauit ad d̄nz di. d̄ne de celi 2 terre itueni supbia illoz. et respice ad nostrā humilitatē. et ostēde. q. nō derelinquis p̄sumētēs de te. 2 p̄sumētēs de se et de sua vitē gl̄iantes humilitas. iudub. vi. **I**sto mō iuuenes 2 ebrj m̄ta p̄sumūt 2 sunt magne sp̄e. sic dicit aresto. ij. reb. **C**uius est ratio triplex secundum tres conditiones ipsius obieci sp̄e. **O**biectuz enī sp̄e est bonū arduū 2 possibile. **Q**uia autē iuuenes 2 adolēscētes multum putant se habere de futuro et parū habent de p̄terito. memoria autē est p̄teriti. sp̄e v̄to futurū. **I**deo multum habēt de sp̄e et de possibili. 2 parū de re 2 de actu. **U**nde sic

materia prima dicitur esse i potētia ad omnes formas. 2 q̄tō magis actual. tātopl⁹ p̄dit de potēntialitate. Ita adolescēs siue iuuenis. durz est in adolescētia 2 i potētia ad oēs aciū 2 statū. potest esse sacerdos. ep̄us. papa. s̄ cū creuent modicū. vix sufficiet portare aquā benedictā. Sc̄da causa est caliditas nature. habēt c̄m copīā caloris. et sp̄itū. et ideo cor in eis ampliāf. Ex ampliātiōe autē cordis hō tēdur i ardua. **U**n p̄s. viā mādatoꝝ tuoz cu carni cū 2ē. Tertia est in expiētia: illi q̄ nōdū passi sunt difficultates et resistētias in factis suis: audaces sūt ad tēptandū oīa. Illi vero q̄ iam frequēter sustinuerūt resistētias in conatib⁹. nō defa⁹ cili ea temptāt. Et hec ē causa q̄re iuuenes nō debēt fieri duces belloꝝ. sicut dicit. iij. topicoꝝ. nemo iuues eligit in duces. eo q̄ nō p̄sueuerūt eē prudētes. **D** Aliq̄ p̄sumit de p̄fēctōe. q̄ adhuē sunt i inchoatiōe q̄m cū q̄ aliq̄s p̄fēcerūt semp̄ reputare se debet icipiētē. eccl. xvij. Cū cōsumauerit hō tūc incipit. greg. in mora. Nescit mēs p̄ torz porē veterascere. q̄ semp̄ studet p̄ deidentū inchoare. **I**dē. Si in hōis inchoatis nolu⁹ minus latefcere. valde necesse est: vt semp̄ ea credam⁹ nos inchoare. **U**n dixit q̄dā pater cui dā fratri dicēt. Ego moru⁹ suz mūdo et si in moru⁹ es ait pater. dyabol⁹ tū moru⁹ nō est. Alio mō potest q̄s tendere in aliq̄d bonū vt possibile p̄ vitū 2 mīam diuītiā. qd nō ē possibile: licet eū aliq̄s se sperat veniā obtinere sine penitētia. vel glīam s̄i⁹ ne meritis: q̄ p̄sumptio p̄prie ē species peccati in sp̄m̄san cū. qz p̄ t̄mōi p̄sumptōem tollit et contēnit adiutorū sp̄m̄san cū. p̄ qd hō reuocat a peccato. Et bi licz querāt ibz in moru⁹ in suis peccatis. Sed videt q̄ p̄sumptō nō sit peccatū causans hōi mortē. Nam illud quod est peccatū causans mortē. nō excusat a peccato: sed p̄sumō excusat a peccato. Dicit c̄m magister. xxij. di. se cū di li. s̄iāz. q̄ adam minus peccauit. q̄a sub spe venie peccauit. qd videtur ad p̄sumptōem p̄tinere. **R**espōdet sanct⁹ iho. in sc̄da sc̄de. Qd peccare cū p̄posito p̄suerandi in peccato sub spe veie. ad p̄sumptōez p̄tinet. et hō enō diminuit s̄ auget peccatū. Peccare autē sub spe venie q̄nq̄ p̄cipiēde. cū p̄posito abstinenti a peccato 2 penitēdi. hoc nō est p̄sumptōis s̄ hoc peccatūz diminuit. qz

per hoc videtur habere notitiā min⁹ firmā tam ad peccādū. **E**dico sc̄do. q̄ deletatio quosdā trahit ad desperatōez. nā q̄n affect⁹ alicui⁹ amore inficit alicui⁹ rei cor⁹ poralis. v̄puta i mulieris i vestis i ornatus glorie i honore i carnositate i et h̄mōi: tūc hō fastidit bona sp̄ualia. sicut est p̄dicano p̄fessio i penitētia i orare i frequentare ecclīaz. nec h̄mōi reputat valere. nec sapiūt talia tā diu quousq̄ postea ea nō estimet possibile sibi adipisci. nec p̄ se. nec p̄ aliū. **U**nde diffidit de se q̄ nō possit penitere: 2 satisfacere sufficiēter de malis suis. 2 diffidit de misericordia dei. q̄ eū iuuare n̄ possit. 2 ita desperat. qd est etiam peccatū i sp̄m̄san cū 2 maximū in quo multi homines moriūtur. **U**nde sup̄ illud p̄uerb. xxij. Si desperauis lapsus an die angustie minuet fortitudo tua. dicit glo. Nil est execrabili⁹ desperatōe qua qui libet i generalib⁹ hui⁹ vite laborib⁹. 2 qd penis est in fidei certamine p̄didit cōstantiā. **E**t ysidō. in li. d̄ sum. bo. p̄petrare flagitiū aliqd. mors aie est. sed desperatō est de se d̄dere i infernū. **S**ic de sparuit cayn fratri dā qui dicit. maior ē iniquitas mea q̄ vt veniā merear. gen. iij. **H**is datur hec doctrina. q̄ cōsiderare debēt. q̄ dei misericordia excedit magnitudinē i multitudinē 2 longitūdīnē oīm peccatoꝝ. **U**nde auctor de sp̄u c. iij. Nemo de dei misericordia diffidat. qz maior est eius misericordia. q̄ sit peccatoris misericordia. **E**t quisq̄s ad deū toto corde clamauerit exaudiet illū. qz misericors est. **E**t ideo cū dauid grauiss. me peccasset in adulterio et homicidio: postq̄ dixit d̄no peccauit. dixit ei p̄p̄ha nathan. d̄ns exaudiuit 2 abstulit a te peccatū tuū. iij. reg. xij. **E**t ideo p̄s. dicit laudā. do ei⁹ misericordia. **S**uaus d̄ns vniuersis. 2 misericordia eius sup̄ oīa opa ei⁹. **A**c cidit in diocesi norwicensi duos esse socios vnus multis malis implicatus. 2 alter deuotus. **M**alus dū frequenter a bono socio culparetur vitā emēdare. sociū suū deidēs misericordiā dei tantam esse asseruit q̄ saltem in fine moris sibi sufficeret. **M**iser tandem ille oculo dei iudicio infirman p̄mittitur. **S**ed socius bonus de salute eius besitans. languentē ad confessionē 2 penitētiā induxit. rogans eū vt dei misericordie recordaretur. de qua sanus multū p̄sumebat. s̄ dyabol⁹ qui eū vsq̄ in finē p̄sumere

docuerat in ipso fine docuit desperare. No-
 ce vero mortis ipsius: visio talis socio bo-
 no monstrata est. Vidit ibi in dunt clamide
 cocinca spinis caput coronatum. maib⁹ pe-
 dibusq; sanguiez vulnere irigant. et in si-
 nistra manu crucē tenēte. rubro vulnere la-
 tens cu būero denudato. corā lecto socij in-
 firmā is astare. et bec sibi blādis v̄bis dice-
 re. **E**cce iqt. qlē p̄ in amore p̄uli passiōez
 cerne caput meū ipioiuz. vidē corp⁹ totū san-
 guie cruetatū. ac lateris ap̄tura aduerte q̄ 2
 quāta sustinui p̄pter te. pete igit̄ mīaz meā
 magnā. et licz ingrat⁹ sis et cā nō meruens
 tamē tibi cōcedā veniā delictoz. **A**d bec il-
 le de mane pleni⁹ dixit. **S**cio iqt̄ dñe mīaz
 tuaz magnā. et scio nichilomi⁹. q̄ iusticia
 tua nō ē frustra. **U**n licz ad me saluādū for-
 talis iua mīa te inclinet. neq̄q; iusticia tua h̄
 pmittet: et iō meritis meis paucis 2 nul-
 lis. de tua iustia saluari nō posūz. **E**t fōs
 mie adūxit elemēter. imo inqt̄ instāter pete
 mīam meā. qz lz iust⁹ s. m. in opibus meis
 nulli ē mīa postponēda. **I**lle mi ser incept
 denuo cōtra mīaz dei disputare. asserēs se
 de iusticia cōdēnātū. nec velle mīaz petere
 v̄llo sensu. **R**ecipit igit̄ saluator sue pieta-
 tis repulsa. et volētū dānari. iuste v̄sus est
 in se iūā: acceptaq; manu dextra. vt socio
 dormiēte apparuit i vulnere lateris imeriaz
 et cuore replētā extraxit. piecioq; sanguie
 in facie moriētis: dixit. **E**cce inq; misime
 sanguis meus i die vltōis est signū cōtra te
 mōstrādū q̄ habere potueras misericordiā
 et illā respūisti. **S**ocius in sup̄ ex visioe ter-
 ribili stupescas. volēs currere ad infimū
 focu vitionez hāc narrare. facie v̄sam ad p-
 retē iuenit. et totū corp⁹ rigidū 2 extēsūz fa-
 ciēq; v̄ndiq; recētī sanguie cruetatā. quaz
 nec aqua frigida nec calida abluere poterat
 in signū sue dānatōis. **S**i dixi tertio q̄
 delectatio quosdā trahit p̄ directū 2 p̄ me-
 diū v̄nitū ad dilectione dei: hi enī relictis
 extrinsecus. s. v̄uoz seu rez ipaliū. solū p̄ me-
 diū 2 in medio v̄nitū q̄rit̄ ibi. 2 salutē 2
 iueniūt 2 mori ē euadūt etemā. **U**n biere.
 xxx. **C**uz q̄sieris me i toto corde v̄ro iue-
 ueniat a vobis. **E**t notāter dicit in toto cor-
 de: qz si alia a deo. sicut sunt terrena trāsito-
 na. peccata diligam⁹ deū toto corde nō q̄ri-
 m⁹ necē p̄ cōsequis inenim⁹. **U**n ambro.
 in li. de fuga seculi. et recitat i de creus. xij.

q. i. Cui portio dei est. nichil debet curare:
 nisi deū habere. **S**ed dicit i mūdo nichil
 aliud diligo nisi xpm: quē toto corde habe-
 re desidero. qñz absente p̄pēdo. **D**ico q̄ ihs
 dilectus tu⁹ se qñz subtrahit a te p̄pter ma-
Primo vt tu cognoscas tuā fragilitatē q̄s
 sis a te. 2 q̄d a deo. **N**am hō qñz credit se ta-
 lia habere a p̄pria nafa. sicut sanctitatē | pul-
 critudinē | cōtinētā | formidīnē | duorōez
 2 h̄mōi cōsimilia. q̄ tū nō habet a nafa sed
 tantū a diuina grā. **U**n ap̄ls phil. iij. **D**ia-
 posūz i eo q̄ me cōfortat. **S**eq̄tur ex hoc.
 q̄ null⁹ dz se d̄ bis iactare ex spūali sup̄bia
 h̄ se būiliare: et ne amittat timere. **S**cūdo
 se subtrahit dilectus a te. ne eius p̄ntiā sen-
 tias: vt p̄bet tuā fidelitatē: aut p̄pter recess⁹
 suz istu occultū. velis eū dimittere 2 licētia
 re 2 aliū amatozē in cor tuū accipe. **Q**uia
 in infideli corde absentia amari gn̄at obli-
 uionē. **T**ertio vt ardēt⁹ q̄ras eū **B**emar.
Occultat se de⁹. vt ardētius q̄ratur. que su⁹
 cū gaudio iueniat iuētus cū solitudine te-
 neatur. **U**n spōsa sal omōis i absentia salo-
 amore ardēs surerit et diligētē q̄sunt p̄ vi-
 cos 7 plateas dilectū. et dū eū iuenit: dixit
 teneā eū nec dimittā. **S**ic spōsa xpi debet
 surgere p̄ amorē ab oibus trāsitorijs. et i oī-
 bus solū xpm diligētē q̄rere. et iuētū cū so-
 litudine tenere. ne eū per consensum mali
 amittat.

Secunda pars in

qua notat xpi stricta examinatio fiēda i fu-
 ro. quā xps iudcis p̄mīa⁹ ē di. **M**ulta ha-
 beo 2c. **M**oraliter sicut lingua ifecta malo
 būore febrili non pōt recte 2 bene iudicare
 de cibo 2 potu: sicut patz i febricitātib⁹. q̄
 dulcia amara 2 ecōuerso iudicat. **S**ic q̄ ife-
 ctus ē malicia 2 errore alicui⁹ v̄nit. aliu iu-
 dicare recte nō pōt: nec etiā debet aliū iudi-
 care. iuxta illud ambro. qd etiā alias i cañ.
 iij. q. vij. **J**udicet ille de alter⁹ errore q̄ nō
 habet qd i se cōdēnet 2c. **E**xo. xxij. **N**ō se-
 queris turbā ad faciēdū malū nec i iudiciū
 plurimoz acq̄sces sententie. vt a vero de-
 uies. **X**pus igitur iustus 2 inocēs qui iux-
 ta dicituz petri peccatū non fecit nec iuētus
 est dol⁹ in ore eius. potuit iudeos peccato-
 res iudicare. et eos d̄ peccatis corrigere. qz
 vt habetur ex de bere. c. qui aliu. **Q**d qui
 aliū ab errore. nō reuocat. seipm errare d̄mō

strat. **N**e igitur errare argueretur. iudicavit errores iudeorum. Sic enim post finem mundi in generali iudicio iudicabit errores hominum scilicet qui consistunt in Cordis cogitatione. Ovis locutione. Ovis omissione. **P**rimo enim iudicabit cogitationes cordis. iuxta illud psalmi. Ipse scrutatus corda et renes. Non enim erit aliquid cogitatum hominis contra divinam voluntatem. quod ipse non videat et clare intueatur. nam si cur in speculo claro omnia relucet ita in clara divina essentia omnia relucebunt cogitata tua. siue bona siue mala. **U**n recitat. quod in ciuitate cartbaginensi. speculum erat quoddam. in quo omnes ad illud venientes poterant videri. et maxime cum ibi malefactores essent. et tunc melius apparebat. Sic in iudicio extremo apparebit speculum diuinitatis. scilicet essentia diuina. in qua ydealiter relucebunt omnia cogitata. bona et mala: et specialiter tunc mala nostra apparebunt ad ultionem et punishmentem. **U**n sapientia. quod loquitur iniquum non potest latere nec preterbit illum corripit iudicium in cogitationibus enim impij interrogatum erit. Sed queritur an mala nostra reluceant in essentia diuina sicut bona. et videtur quod non quod que in essentia diuina relucet et quod deus in essentia sua recognoscit sunt ibi sed mala nostra non sunt in essentia diuina. nec per essentiam nec per similitudinem. **C**ontra deus est iustus iudex. et punit peccatores propter mala cognita. igitur respondet nichil. de media vilis supra magister in i. iij. suo dis. xxvi. **Q**uod si deus approbando mala non nouit. certissime tamen nouit inuendenda ea. **U**n iob ad deum loquens. c. vii. dicit. Nulla te latet cogitatio. nec tantum in te debebat tibi de bona. si enim de mala: quod tantum malum sub ratione mali quam malum est: prauitudo est. igitur ydeam non habet in deo. si cognoscit per ydeas boni. sic tenebras per cognitionem lucis ut vult augustinus de di. no. c. vii. dicens. Lux se cum dicitur causam in seipsum tenebrarum cognitionem per ambuit non aliunde videns tenebras quam a luce **E**t ideo quando dicitur in oppositum. quod malum non est in deo et dicitur nichil. quod quibus malicia non sit in deo. nec per essentiam nec per similitudinem propriam. in similitudo boitatis sibi opposite per quam cognoscit. est in deo. **R** **S**ecundo dominus iudicabit locutiones ovis. Nam nihil erit locutum contra divinam voluntatem. de quo homines non opponat reddere rationem. **E**t hoc est quod ipse dominus dicit matth. xij. Dico autem vobis quod omne verbum otiosum quod locuti fuerit homines

reddet rationem de eo in die iudicii. **E**t verbum iuris iustificaberis. et ex verbis iuris condemnaberis. **C**onsidera igitur o peccator qualem rationem reddere potens de multis verbis otiosis. vanis et scurrilibus detractionibus et blaphemijs et ceteris. **D**e quibus omnibus grauer punitis. et quod ad exhortationem psalmi. probe linguam tuam a malo. et labi. tua ne loquar. **N**am nasa linguam in custodia posuit in eo quod quasi duplici muro claudit. officio et cameo ad ostendendum quod summa custodia habenda est: et ante quod opus suum exerceat quod duplex examinatione precedere debeat. **P**rimo enim debet considerare. an sit licitum. **S**ecundo an sit expediens. **E**t ille sunt due vie per quas sermo transire debet. de quibus in psalmi. Dixi custodiam vias meas. ut non delinquam in lingua mea posui ori meo custodiam et ceteris. **U**nde abbas patribus sicut narratur in li. ix. historie tripurte. cum esset sine licentis accessit ad quendam ut addisceret. et cum deuenisset ad istum venum. Dixi custodiam vias et ceteris. dixit se satis didicisset. ne coporet vltenus addiscere. si illa lectiones possit bene scire. **U**nde ezechiel. xxv. **B**eatus vir qui habitat cum muliere sensata et qui lingua sua non est lapsus. et ideo bene insensatus est et miser qui nimium linguam relaxat ad verba inania sicut diues qui hac de causa iusto dei iudicio in lingua cruciabat in sramis infernalibus. luce. xvi. **T**ertio dominus iudicabit omnia opera nostra. tam commissa quam omnia que omnia manifesta erunt ante eum. ante sententiam preferat contra peccatorem. **S**ic enim iudex ordinarius. dictare sententiam non debet contra reum. nisi conuictus fuerit per legum documenta. aut per euidentiam facti. aut per confessionem propriam. aut testes aut instrumenta. ut dicitur ex de cost. c. ecclesia sancte. **S**ic iudex christus contra nullum dabit sententiam damnationis. nisi per euidentiam peccatorum. et per propriam confessionem peccatorum peccator ostendat quod omnia in tua conscientia quasi instrumenta notificabunt in conspectu iudicis. et omnium aliorum hominum. licet antea fuerint occulta luce. xij. **Q**uod in tenebris dixisti in lumine dicet. **H**uius exemplum habemus de dauid. qui tam adulterum quam homicidium oculis sine perpetravit. cum berfabee uxore vixit et vixit. et statim postea misit ad eum. o. natan. dicens. Tu fecisti abscondite. ego vero faciam verbum istud in conspectu ois israel et in conspectu solis et sic per penam manifestam declarabo

culpā tuā. Et sic p penā manifestā detegit
quā peccator. Sed quōcūq; sit in p̄senti. sal
tem i iudicio nō potest latere. **U**n̄ an̄. i suis
meditatōib; latere est ip̄sibile appa
rere i tollerabile. **M**is dubitat. an pec
cata p penitētiā cōdonata. sint etiā i iudicō
reuelada: et videt q nō. qz qd̄ tectū ē videri
nō potest. sed peccata p penitētiā cōdonata
sunt tecta. sicut dicit glo. sup illd̄ ps̄. **B**ea
ti quoz remissie sunt iniquitates 2c. In oppo
sitiū est glo. sup illud. i. cor. iij. Manifesta
bit cōsilia cordiū glo. dicit. q gesta 2 cogi
tata bona 2 mala. tūc nota erūt oib;. Item
bern̄. tractās illud idē v̄bū dicit. **C**ū itaq;
āctoz cūctis archā patebūt. Ad b̄ cōcordat
oēs doc. sanc. ecclie. q oīa taz bona q̄ mala
nota erūt oib;. **E**t ratio est ad manifestā libe
ratōez diuini iudicij declarādā. qz ostensio
maloz in bonis ē ad manifestatōez diuine
misericordie p̄ imp̄se. Sicut si rex misit
ser tibi centū lib. p vno obulo: nōne si gra
tus eīss naratēs beneficiū regis oib; ami
cis tuis: dicēs eis. regratiāmi regi p me in
tanto tenebar 2 p tato mihi remisit. **E**odē
aut̄ nō nō p peccato mortali merebaris pe
nā eternā. et remisit tibi p pena tpali. q̄ nul
lā cōpatōez ad penā eternā habz mltoma
gis illud beneficiū debes velle manifestari
Ostēsiō vō bonoz ad manifestatōez iusticie
vt videat q n̄lm bonū manz iremūeratū et
ecōuerso i mal̄ erūt ostēsiō maloz ad maife
statōez diuine iusticie. tūc p̄mētis ostensio
bonoz ad manifestatōez diuine misericordie
p̄cētis p̄mānis. **P**eccamē ostēsiō nec cedit
i infamiā vel verecūdiā. sed ad grānū actō
nē in hoīs. et ad dei gl̄iam saluātis 2 libe
rātis. **U**n̄. ij. cor. v. **O**ms̄ em̄ nos manife
stari oportz an̄ tribunal xp̄i. vt reddat vni
cuiq; p̄p̄ria corpis. put gessit. siue bonū si
ue malū. **A**d argu. dicendū q peccata dicā
tur tecta quo ad erubescētiā nō quo ad sciē
tiā: q̄ tū ad puniōez. nō q̄ tū ad cogitōem.
Un̄ ex quo qlibz sancti gaudebit de libera
tōe tua a peccato. magna materia gaudiij a
beatis subtraheret. si ignorarent gram tibi
factā. **E**t ḡ de? sicut potest facere ignē ap
proximari cōbustibili sine cōbustiōe 2 suspē
dere causalitates rez qn̄ vlt. **S**ic potest fa
cere noticiā peccatoz tuoz i singlis. et q tu
idem scias sine erubescētia. et alij sine scan
dalo vel vituperio.

Tertia pars in qua

xpus iudeis declarauit suā passiōez p eos
in cruce inferēdā dicēs. **C**um exaltaueritis
filii hoīs. scz in cruce. visa gl̄ia mea. quā
supple ostēdā resurgēdo. ascēdēdo. tūc co
gnoscitis q ego suz xps. i. messias vob̄ ex
lege p̄missus. tūc aliq̄ ex vobis i me credēt
cognoscētes q ego suz fili? dei. q̄ a me ip̄o
nihil facio. sed sicut docuit me pater q̄ ve
rax ē sic facio. **N** **M**oraliter i hac p̄t̄
struimur q̄luer hō ratōez suā exaltare 2 ele
uare debz ad cogitōez occultoz sup̄nau
raliū ab istis sensibilib;. **E**st nāq; magna
differētia inter hoīs sciētē 2 sapiētē. et ho
miez ignaz 2 ignorātē. qz sciēs 2 itelligēs
cōuenienter 2 p̄p̄rie dicūt hō. cū sibi cōpe
tat p̄p̄rie diffinitio hoīs. q̄ est aīal rationale
id est aīal qd̄ vult ratōe. ignorās aut̄ 2 solū
sensualiter viuēs vt b̄aui. nō dicūt p̄p̄rie
ratōale. s̄ sensitiuū qz solū sēsibilib;. vt alia
irratōabilia vnt. et dicūt p̄p̄rie b̄aui qz ca
ret ratōe. debz ḡ fili? hoīs ad b̄ studere. vt
et ip̄e exaltet ad ratōez. et sciat 2 itelligat.
qz scōz egidiū de roma i p̄logo suo sup̄ clē
coz. ab hūana nafa degenerat. q̄ scire et itel
ligere nō affectat. **E**st em̄ ignorancia mater
cūctoz erroz. vt dicūt i can. di. xxvij. c. ig
rancia. **O** **O**poret ḡ filii hoīs ab ig
rātia ad sciētā 2 ratōez exaltari vt coḡscat.
Paganorum vanitatem.
Iudeorum cecitatem.
Christianorum veritatem.
Dico nāq; p̄o p ratōez cōsiderare paga
noz vaiatē. **N**ā vaiitas eoz pz ex eo. q n̄ la
ratōe p̄babili. vel tēptatōe camali peccane
m̄ peccato ydolatrie. s̄ qz oīno euāuēnūt
i sēsib; suis. obscuratiū ē cor isipiēs eoz. et
ydola coluerūt. aliq̄ solēt. lunā 2 alta fide
ra. aliq̄ ignē sicut chaldei. **N**ā sic i q̄busdaz
histo. scola. iuēnif chaldei ignē adorātes.
ad b̄ etiā alios cogebāt p modū istū. obtu
lerūt q̄buscūq; negābūt ignē. et aliū deuz
colēbūt pugnā. ita q si de? eoz ab aliquo
vinceret: ei? culturā admutterēt. si vero igis
q̄ fuit de? eoz alioz consumeret ydola. ip̄i
ad ignē colēdū se semp obligarēt. **I**sto au
dito canopei i egipto. q̄ idolū bel̄ coluerūt
deposuerūt de capite ydoli sui coronā aureā
et sup̄ caput suū qd̄dā vas testēū posuerūt.
et illud mltis forātib; p̄forauerūt. et cu m

cera obturauerunt. Venerunt igitur chaldei ad illud ydolum examinandum. posuerunt ignem. et statim in foraminibus cera liquata descendit aqua et ignem extinxit. et sic pualuerunt ydola canopi cuiusdam ciuitatis egypti. et illi pmissi sunt deinceps ydolis suis. Sic talem modum multis ydolatibus excecari deum verum non coluerunt. **U**n sap. xiiij. **U**ai sunt omnes homines in quibus non subest scientia dei. et de his qui vident bona non potuerunt intelligere eum qui est. neque opibus attendentes ascendentes agnouerunt quod esset artifex scilicet aut ignem i aut spiritum i aut aerem i aut terram stellarum i aut numerum aquarum i aut solem i aut lunam i reiores orbis terrarum deos putauerunt. **I**n quibus verbis sapiens respicit fatuitatem gentium pharaonum. de eo quod non cognouerunt deum esse mundi creatorem. **C**um enim effectus deducantur in nouitiam sue cause. et ipsi totaliter fuerunt occupati ad investigandum causas rerum. in his culpa di sunt quod ad primam causam deuenire non potuerunt. **P** Sed quod alter est quod philosophi ad cognoscendum deum esse sufficientes non fuerunt cum nec christiana sunt que soli veri dei veram nouitiam habent. ad hoc sufficientes. **A**d hoc dicit boetius. **E**stimo quod deum esse. non est per aliam rationem demonstratum bene usque. nec deum esse creatorem mundi. si quicunque ad deum in oculo se habent. et rationem naturalem exercit studendo. nec diuine gratie obiectum prebet deus eis sufficienter sui concipere nouitiam: sic quod eis sufficiat ad salutem. **E**xempla de hoc habent. de comelia cui missus est periculum. de paulo cui missus est ananias. qui sic se disposuerunt quod reuelationes et inspirationes de vero deo meruerunt habere. **E**t ideo dicendum quod sit culpa hominis qui habet versus rationem. si non quod conueniat quod nouitiam de deo habeat salutem quantum est necessaria ad salutem. **D**ico secundo quod oportet per rationem considerare in deorum cecitate. **N**am pagani vel gentes lege nature viuentes. sine sensum sans mirabiliter errauerunt ydolatramodo. **I**nfelices tamen iudei. qui aliter exaltati. ut homines videntes ratione et lege diuina directi errauerunt. auertentes se a vero deo et viuo ad ydola uana et ficta. et ad opera manuum suarum. **U**n sap. xiiij. **I**nfelices sunt et iter mortuos est spes illorum qui appellauerunt deos opera manuum hominum autem et argenti et cetera. **Q** Et merito dicitur tur infelices iudei ydolatram. quod ut metrice dicitur. **T**res infelices in mundo dicuntur esse. **I**nfelix qui pauca sapit spiritus docent. **I**nfelix qui multa sapit spiritus docent. **I**nfelix qui re-

ta docet: oportet autem inquit. **E**t omnibus istis modis iudei ydolatram infelices fuerunt. **P**rimo quod dicitur. quod cum pauca saperet de deo. sperauerunt deum per illa iuestiga. a. et sic se et suos docere. **I**te. quod cum recita multa doceret de lege. legem in se quibus. ut. inquit ydola muta adorando. **D**e deo tertio. quod oportet exaltati filii hominis per rationem ad veritatem christianorum. **N**on enim sufficit christiano stare cum paganis in sensibilibus. nec cum iudeis in legibus. si oportet cum superioribus. et legibus in adoratio sua exaltari: ut ymagines quod ipse venerat. non ut pulchrum. preciosum. aureum vel argenteum. et homini honoret. sed per rationem imaginata et figurata consideret. ad que istum honorem referat. **R** **U**n adoratio et honor que cui exhibetur: non refert ad ipsam auctorem: sed si in passionem in ipsa significata cuius ipsa signum existit. a que tota sanctitate assumptum que ad modum adoratio imaginis. b. virginis. non ad materiam illam. si ad figuram que signat refertur: tunc dum quod honor sibi exhibetur: ad ipsum que est ipsa incarnata: reducit. **S**ed etiam istum modum ista certamina sanctorum in picturis de picta honore da sunt. quod ad fortitudinem et zelum virtutum eorum ad gloriam dei. et illa debet esse mentio adorantis. alio ydolum ut pagani adoraret et peccaret mortaliter. **S**ed cur ecclesia admittit adoratioes imaginum. cum in deo hoc prohibeat in lege. **E**xo. xx. in primo mandato. dicens. **N**on facies tibi imaginem vel sculptam similitudinem. si ergo prohibuit est imaginem fieri multo magis adorare. **D**icit deo. bonauit. in. iij. suo super magnum di. ix. **D**um imaginum in introductio in ecclesia non fuit absque rationabili causa. **P**rimo propter ruditatem simplicium ut simplices que nesciunt scripturas legere. in homini picturis iam que in scripturis apte possunt sacramenta nunc fieri dei legere. quod homini imagines sunt licere latere. ut dicit de eo. di. iij. platum. **S**ecundo propter tarditatem affectuum. scilicet ut homines que non excurantur ad deuotionem in his que pro nobis christus gessit. dum ipsa aure percipiunt salutem excedent dum eadem in figuris et picturis tanquam presentia oculis corporibus cernunt. propter enim excurat affectus noster per ea que videt que per ea que audit. **V**n orationis. **S**egnus irruat aios dimissa per aures. que que oculis subiecta fidelibus. et que ipse sibi tradit spectator. **T**ertio propter modum libertatem. quod ea que audiuntur solum facilius obliuioni traduntur. que ea que videntur. **N**am frequenter verificat illud in multis quod dicitur.

quod intrat per aurem unam exit per alias. propterea non est sepe precepto: quod beneficia nobis precepta ad memoriam reducat per verba. ideo dispensatione dei ordinatum est. ut imagines fierent precipue in ecclesiis. ut videntes eas recordentur beneficiis in preceptis. 2. sanctorum operum 2. virtutum. Pro cuius confirmatione narrat damas. duo. Primum quod dicitur bisto. refert quod dominus noster abagaro regi quod preciorum misit imaginem domini figurare quod propter faceret ei choruscatores ipedit. vestimentum tuum propter faceret diuine super impones. in vestimento illo superius imaginem absterisue 2. ita cupiet abagaro misisse. Et iteque accepimus lucam euage. depinxisse dominum 2. nurez ei. Et sic patet quod non sunt adiuuantes sed sunt diuine traditioes 2. apostolice sanctiones. Ad argu. dicitur dicitur quod prohibuit fuit pro eo ipse in quo deo natura humana non dicitur assumptis: tunc enim deo cum omnino spiritus esset ifigurabilis erat. et ideo ipsum sic figurare error erat 2. impietas. Unde damas. quod deo propter viscera misericordie sue factus est homo. ut cum hominibus conuersatus est miracula fecit passus est crucifixus est. hec ad memoriam vobis scripta sunt. et ad nostram doctrinam. quod vero non omnes noscunt literas. neque lectio vacat. patres decreuerunt velut quosdam inuicem imaginibus describere ad felicem memoriam.

Sed cur non adoramus hominem qui respicitur imaginem dei. vel alias res viuentes. ut lapides ligna. qui dicunt nos in deum per vestigia trinitatis. Dicitur quod iesus non adoratur ratione nobilitatis quam in se habet. sed ratione nobilitatis quam signat. Et si quidam sunt qui nos in uentum per imaginem vel vestigium dei. quod in principa liter non sunt instituta ad humilissimum respiciunt rationes. sicut imagines 2. picture. ideo talia non adoramus. Cuius ergo exaltauerunt filium hominis per rationem cognoscens omnia.

Item tertia post Remuniscere.

Sper cathe

dra moysi sedent scribe 2. pharisei
 Dia igitur qui dixerint vobis facite
 scilicet vobis opera eorum nolite facere. Mat. xxij.
 Phisus dicit. vi. de animalibus. quod caput est
 subditiois 2. prius sanguis pro ceteris membris
 vobis vniuersis. Quando igitur caput ex impulsione
 sanguinis egrotat. cetera membra dolent.
 Sic capita tam spiritualia quam secularia que habent
 subditiois regere: debent esse prius 2. sancti
 oris vite 2. exemplaris. Cuius ratio est. quod sic

caput modico impulsu alia membra perturbat.
 sic plures suo malo exemplo multos irabit ad in
 feros. di. xl. si papa. Ungra in quodam appa
 ratu iuris. Talis namque in ordine vita sit ab
 battis. ut in omni preceptis subditus semper polleat
 sanctitate. Talibus igitur plures in vobis 2. fa
 ctus est obediendum. scilicet dolois autem ut sunt scri
 be 2. pharisei in vobis in 2. non facis. sic dominus
 dicit in vobis premissis. Quentem an subditum te
 neant suis iugioribus in omnibus obedire. Dico
 sine argu. cum doctoribus. quod virtus 2. efficacia
 precepti est. quod subditus de necessitate obediat.
 precepto superioris vel plures: alias peccat mor
 taliter. ut beatus. xi. q. iij. si autem. Hoc autem uel
 ligendum quod tunc scilicet plures precepti licitum fecerit
 du deus. et secundum officium quod principaliter de
 bere exercere circa correctionem 2. salutem animarum
 Si autem aliquid preceptum esset contra deum 2.
 salutem anime. nullo modo obediendum. **Q**uia
 ut dicit act. v. et ex. de malo. 2. obe. c. cum in
 ecclesiis. Obedire deo magis oportet quam hominibus
 Exemplum huiusmodi habemus. i. mach. ij. vbi dicitur
 quod antiochus rex misit libros per nuncios in
 iherosolimam. et in omnes ciuitates iude. ut sequerentur le
 ges gentium prohiberent olocausta 2. sacrificia fi
 eri in templo dei. 2. prohiberent celebrare sabbatum
 et dies solenes. et conuincant sancta 2. sanctum
 populum iherosolimitanum. et iussit edificare aras 2. idola. et
 ydola. et conuincant aras eorum in omnibus inuicem
 eius. 2. quod quod non facerent morerentur. In quibus
 tamen miraculis obedire noluit dices. Et
 si omnes gentes obediunt regi antiocho ut disce
 dat unusquisque a fuitate legis primis suorum et as
 sentiant mandatis eius. ego 2. filij mei 2. fra
 tres obediam legi patrum nostrorum. Simi
 liter 2. sancti fecerunt. qui antequam preceptis princi
 palibus obediret adorando ydola morte sustinue
 runt. Sic quoniam plures precepti sunt quod est contra salu
 tem animarum. et contra deum. sicut frequenter fit: sub
 ditus non debet obedire. imo potius morte
 eligere: quam in illo obedire. Illicita enim non obli
 gat. ut beatus isti. de materia. prin. C. illud. dicitur
 tibi illud quod obligatorium non est quod contra
 bonos mores est. 2. quod ut dicit. i. reg. xxij. Ad
 preceptum saul serui eius noluerunt occidere. lx
 xxv. sacerdotes in nobe. qui erat ciuitas sacer
 dotum. quod in hoc non habuerunt rationabile causam
 occidendi. **S**ed quod est causa rationabilis
 ut aliquis excuset ab obedientia potest dici ut be
 tus ex de reserp. c. si quoniam propter capitales im
 macias. paupertate infirmitate debilitate.

